

Historie

Programfag studiespesialisering humanist

Omfang: 280

Formål og perspektiv

Historie programfag skal gi forståelse av hvordan mennesker og samfunn er formet av historie og selv skaper historie. Et viktig mål er å styrke nysgjerrigheten og engasjementet ved at elevene stiller spørsmål, utforsker og resonnerer. Faget bidrar til å utvikle selvstendig og kritisk tenkning gjennom diskusjoner om hvordan valg av metoder, perspektiver og kilder påvirker det vi ser, og hva vi forstår. Gjennom kontinuerlig arbeid med historiefagets metodikk, som å kartlegge faktorer som forårsaker historisk endring, vil elevene få en forståelse av hvordan historisk kunnskap etableres. Gjennom arbeid med historie skal eleven utvikle evnen til å forstå sammenhenger og gjøre verdivalg. Gjennom å utforske historiske personer og hendelser vil elevene få erfare hvordan individer og grupper påvirker historiens gang, og gjennom dette bli bevisst sin egen påvirkningskraft. Det å identifisere ulike tenkemåter og hvordan de har påvirket mennesker og samfunn, kan bidra til at elevene forstår samtiden bedre. Programfaget historie skal danne grunnlag både for allmenndannelse, økt selvinnsikt og videre studier. Gjennom opplevelse, innlevelse og kritisk analyse skal opplæringen i faget stimulere eleven til kunnskapssøking, undring, refleksjon og engasjement, som er viktige aspekter ved livsmestring i dagens informasjonssamfunn. Faget skal også bidra til å utvikle en forståelse av at mennesket inngår i et samspill med sine omgivelser og miljø i bred forstand, men også at vi som historisk og demokratisk bevisste medborgere har muligheter til å påvirke samfunnsprosesser positivt. Opplæringen dekker emner både fra norsk historie, europeisk historie og global historie.

Kjerneelementer

Historiefaglig innsikt

Kjerneelementet historiefaglig innsikt handler om kritisk skjønn og vurderingsevne i omgang med et historisk materiale. Videre handler kjerneelementet om å søke og bruke kilder og vurdere kritisk materiale fra biblioteker eller elektroniske medier. Det å finne et relevant undersøkelsesfelt, indentifisere og vurdere historisk materiale, kunne formulere problemstillinger eller oppsette hypoteser, og bruke stoffet i historiske framstillinger og drøftinger, hører til kjerneelementet. Å kunne drøfte bruken av historiske kilder i medier, i populærkultur og i forskning hører også til her.

Historien i mennesket og mennesket i historien

Kjerneelementet historien i mennesket og mennesket i historien handler om å forstå at menneskene i fortid og nåtid er formet av historiske forhold, men også at menneskene i neste omgang selv skaper historie. Hva skaper historisk endring og utvikling, eller på den annen side stagnasjon? Hvor finner vi brudd eller kontinuitet i det historiske forløp? Drøfting av historisk periodisering hører til her. Historien kan forklares både med store omfattende forklaringer, og med mange små forklaringer som virker sammen. Historisk formidling krever

at kunnskap settes sammen til et større hele, ofte en fortelling. Hver tidsalder har sin versjon av historien. Refleksjon over betydningen av eget ståsted for oppfatningen av historien hører til kjerneelementet.

Ideer og menneskesyn

Kjerneelementet ideer og menneskesyn handler om menneskets selvforståelse i historisk perspektiv. Innsikt i sentrale forestillinger og ideer menneskene har utviklet gjennom historien, og å utforske hvordan disse har bidratt til å forme vår egen virkelighetsopplevelse og forståelseshorisonter i dag, hører til her. Eksistensielle og verdimeslige spørsmål knyttet til filosofiske, religiøse, ideologiske, teknologiske og vitenskapelige emner og problemstillinger hører til kjerneelementet.

Borger i verden

Kjerneelementet borger i verden handler om å få innsikt i den historiske bakgrunnen for det mangfoldet av levemåter og samfunnsformer som vi finner i verden i dag, men også de lange linjene i de globale prosessene som binder verdens kulturer og folkeslag sammen i et stadig mer forpliktende skjebnefellesskap. Problemstillinger knyttet til menneskehetens felles anliggender, som for eksempel økologi, internasjonal handel, pandemier og folkevandringer hører inn under kjerneelementet.

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at elevene skal kunne:

- tolke og bruke historisk tallmateriale i faglig arbeid
- bruke digitale verktøy til å hente informasjon fra ulike medier og vurdere den kildekritisk i egne fremstillinger
- utforske kilder av ulik art og opphav, drøfte ulike problemstillinger og bruke det i egne historiske fremstillinger
- forklare hvorfor historikere og andre deler tidsløp inn i perioder og diskutere hvilke kriterier som ligger til grunn for dette
- gi eksempler på og drøfte hvordan utstillinger, minnesmerker, minnedager eller markeringen av bestemte historiske hendelser har hatt betydning i fortiden og har betydning for nåtiden
- identifisere ulike historiske forklaringer og diskutere hvordan de kan prege framstillinger av historien
- diskutere kontroversielle historiske emner og drøfte ulike eller motstridende årsaksforklaringer til en historisk hendelse
- gjøre rede for hva historiefremstilling betyr for menneskers identitet og drøfte hvordan ulike framstillinger av fortiden har virket frigjørende eller undertrykkende

- gjøre rede for sentrale ideologier og økonomiske teorier og vurdere konsekvensene disse har og har hatt for menneskers livsutfoldelse, deltakelse og medborgerskap, men også for konflikt, fred og forsoning
- utforske historie for å reflektere over kontinuitet og endring i maktstrukturer, frihetsbetingelser og statsdanning, og utforske begrepene makt, frihet, rettferdighet og demokrati i utviklingen fram mot demokratiske samfunn
- reflektere over hvordan religion og filosofi har blitt brukt til både å utfordre og legitimere makt og samfunnsstrukturer, og lagt grunnlag for sannhets- og virkelighetsoppfatning
- lese og diskutere utvalgte sentrale politisk-filosofiske tekster og knytte dem til viktige spørsmål i vår egen tid
- drøfte urfolks kultur, verdier og levemåte i brytningen mellom tradisjon og modernitet
- presentere en historisk person og drøfte hvordan samtidige ideer og samfunnsforhold påvirket denne personens tenkemåter og handlinger
- utforske sammenhenger mellom teknologiske, økonomiske og vitenskapelige endringer og vurdere betydningen disse endringene kan ha hatt for samfunnsstrukturer og menneskers livsvilkår
- ha kjennskap til markante sivilisasjonskritikere, til diskusjoner omkring moderne levemåter og produksjon, teknologiens rolle i samfunnet, bærekraftig utvikling og økologiske kriser

Innhold og arbeidsmåter

Opplæringen i historie undervises i både perioder og på timebasis. Undervisningen skal ivareta muligheter for tverrfaglighet og til fordypning. Opplæringen skal legge til rette for muntlige, skriftlige og praktiske læringsaktiviteter, både individuelt og i samarbeid. Elevene skal kunne utforske historie, undre seg og reflektere over historiske forhold og sammenhenger. Dette kan enten munne ut i muntlige, audiovisuelle, eller skriftlige tekster. Gjennom presentasjon av eget arbeid, ved å lytte til andres presentasjoner, delta i samtalen og diskutere framstillinger av faglige emner, opparbeider elevene muntlige ferdigheter i faget. Å begrunne og vurdere egne og andres synspunkter i møte med ulike oppfatninger og perspektiver er også en del av de muntlige ferdighetene. Historiefaglig skriving øves gjennom å utforme faglige problemstillinger og drøfte dem ved å bruke ulike typer historisk materiale på en etterrettelig måte. Dette dreier seg om å planlegge, utforme, og presentere skriftlige tekster, presist og selvstendig og med et fagspråk tilpasset formål og mottaker. Skrivetrening er viktig for å utvikle og strukturere tanker og blir dermed en metode for å lære i faget. Sentralt i arbeidet med faget står også å diskutere og vurdere egne og andres tekster. I faget vil man møte en rekke ulike tekster, både skriftlige tekster og bilder, film, kart og historiske gjenstander. Forskjellige lesestrategier tas i bruk for å forstå og forklare meningsinnholdet og vurdere hva som er rimelige og urimelige tolkninger av en tekst. Å tolke og å trekke

informasjon ut av kilder bidrar til historisk tenkning og kildekritikk. Det å kunne tolke og selv bruke tallmateriale og statistikk inngår i arbeidet med faget. Elevene skal øves i effektiv bruk av digitale kommunikasjonsverktøy og annen teknologi for å finne informasjon og kilder, gjøre kritiske vurderinger av kildenes verdi og troverdighet, og å skille mellom informasjon og dokumentasjon. Det innebærer også å vise digital dømmekraft, lage egne faglige framstillinger og å kommunisere og samarbeide med andre ved hjelp av digitale verktøy.

Vg2: I Vg2 er det fokus på å utvikle elevens grunnleggende ferdigheter i programfaget. Elevene må få kunnskap om, og utvikle ferdigheter i, behandling av kildemateriale. De må kunne gjøre enkle undersøkelser, og kunne presentere dette i både muntlig og skriftlig form. Eleven skal også kunne orientere seg i historiske emner og kjenne til og diskutere utvalgte sentrale politisk-filosofiske tekster.

Vg3: I Vg3 skal eleven både kjenne igjen og forklare ulike former for inndeling av historiske epoker, ulike historiske forklaringer, og ulike framstillinger av fortiden. Den faglige utviklingen av både historiekunnskaper og ferdigheter, skal sette elevene i stand til å kunne gjennomføre en mer omfattende undersøkelse i Vg.3. Her får elevene mulighet til å vise selvstendighet og kunne gjøre seg nytte av opparbeidet kompetanse.

Vurdering

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i historie. Elevene viser og utvikler kompetanse i faget når de utforsker faglige tema både muntlig og skriftlig ved å stille spørsmål, argumentere, drøfte og underbygge påstander ved bruk av kilder og resonnement, og ved å trekke slutninger og konklusjoner, som kan være åpne. De utvikler og viser også kompetanse når de bruker historiske kunnskaper, begreper og ferdigheter til å redegjøre, drøfte og vurdere faglige problemstillinger. Elevene viser og utvikler videre kompetanse når de i samtale eller skriftlig reflekterer over, vurderer og tar selvstendig stilling andres faglige arbeid.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst ved å legge til rette for elevenes selvstendige, nysgjerrige og kreative utforskning av historiske forhold og virksomhet. Læreren skal være i dialog med elevene om utviklingen deres i historie, og elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og til å reflektere over sin egen faglige utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i historie.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være et uttrykk for den samlede kompetansen eleven har ved avslutningen av opplæringen. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i historie basert på kompetansen eleven har vist ved å bruke historiekunnskaper og ferdigheter i kombinasjon.

